

Han er bare 23 år gammel – og har allerede rukket å bli utfordret av Hans-Wilhelm Steinfeld i *Dagsnytt 18*. Han har reist land og strand rundt for turnussaken og fått alle på festmiddagen under Legeforeningens landsstyremøte til å skogerle med sin underfundige og velformulerte humor. Einar Vie Sundal er leder for Norsk medisinstudentforening og er opptatt av å gjøre meninger til handling.

Intervjuet: Einar Vie Sundal

Ung voksen

■ Det klinger vestlandsk når Einar Vie Sundal snakker. Femteårsstudenten hadde nesten hele livet bodd på Stord med sine legeførelde og sine to yngre søsken da han flyttet til Bergen for å studere.

Han ser unektelig svært ung ut, men når han går på talerstolen, hører folk etter og glemmer å lure på hvor gammel han er. Forrige landsstyremøte fikk han sitt pass påskrevet: «Du ser ut som du er 12 år, men du snakker som en 60-åring.»

Sport og skole

Einar beskrives av venner og familie som flink, både på skolen og i fritidsaktiviteter. Han bekrefter at han tok alle realfagene på videregående for å ha alle muligheter åpne.

– Du drev med en del utenom skolen?

– Først var det fotball og kampsport, deretter ble det friidrett. Jeg har løpt mye mellom- og langdistanse og har drevet litt med klatring.

– Har du noen personlige rekorder?

– Jeg skadet meg alltid i vårsesongen rett før formtoppen, men løp tretusenmeteren på 9.00.04. Jeg tror jeg var i toppen av årsklassen min det året, sier han, uten å blunke.

Tidlig krøkes

Han er ikke brautende eller skrytete, men heller ikke beskjeden. Som niåring sang han for flere hundre mennesker på torget på Stord. – Jeg har alltid hatt en affinitet for store forsamlinger.

– Du er ikke redd for å snakke høyt?

– Nei, akkurat det å stå foran mange mennesker er mer en utfordring enn noe skummelt.

– Var du elevrådsleder også?

– Nei, det har jeg aldri vært. Men jeg fikk ekstraoppgaver på ungdomsskolen av læreren min. Vi hadde en politisk utfordring som handlet om inneklima. Skolen inviterte til pressekonferanse med TV og radio, og jeg fikk lov til å være med. Det endte med at de måtte bygge nytt klimaanlegg på

skolen. Det var mitt første møte med politikken. Vi sikret også «Utekontakten», en sosial institusjon på Stord som ivaretar vanskeligstilt ungdom, ved å møte opp på et kommunalt allmøte rett før valget.

– Hvor hører du til, politisk sett?

– Jeg er god, gammeldags venstremann. – Hvorfor ble det det partiet?

– Jeg har vært med der siden jeg flyttet hjemmefra. Jeg hadde en stund lurt på om jeg ikke skulle velge parti først som sist, siden jeg alltid hadde vært politisk interessert. Etter en gjennomgang av grunntankene til de forskjellige partiene var jeg mest enig med Venstre. Jeg synes det er bedre å være med og påvirke fremfor å stå på utsiden og være misfornøyd.

– Hvorfor engasjerte du deg i politikken så tidlig?

– Det var ikke enkeltsaker, men et ønske om å være med og bidra til å sette dagsorden. Jeg synes at Venstres grunnsyn er viktig – at hvert enkelt menneske skal være fritt. Det er frihet under ansvar inntil det går på bekostning av andre, samtidig som fellesskapet ikke skal overstyre enkeltmenneskets frihet.

Dårlig samvittighet

Allikevel var det én enkelt sak som pekte seg ut da han skulle velge parti.

– Dette var før miljøbølgen skylte over landet. Jeg synes nok at Venstre er det partiet som har den mest rasjonelle miljøpolitikken og som hadde det før det ble in å mene veldig mye om temaet. Venstre har en stødig og solid stemme i debatten – det går fort over stokk og stein i disse dager når miljø står på dagsordenen.

– Hva gjør du for miljøet?

Han vrir seg i stolen. – Akkurat det er et sår punkt. Jeg reiser altfor mye med fly i jobben, og det er kanskje det jeg har dårligst samvittighet for. Det går mye tid til reising, og ofte tvinger flyet seg frem som det eneste mulige alternativet. Hadde det vært et godt utbygd jernbanenett i Norge, hadde jeg prioritert å reise med tog.

Utfordringer på fakultetene

– Du er inne i ditt femte år som medisinstudent. Hvilke utfordringer står medisinstudiet foran?

– Det utdannes stadig flere studenter i utlandet og i Norge. Det fører til at undervisningsgruppene blir større og at kvaliteten på undervisningen går ned. Pasientene blir utsatt for unødig «utdanningspress» ved at for mange må undersøke samme pasient.

Einar Vie Sundal tror turnusdebatten har ført til at mange studenter har følt seg utrygge på hva fremtiden vil bringe. – Jeg tror de kan begynne å føle seg tryggere. Samtidig tror jeg en del av utryggheten er knyttet til at vi blir mange om beinet fremover. Det tar nok en stund før kampen om jobbene spisser seg til, men på sikt bør man si noe om hvilken dimensjon vi skal ha på helsevesenet. Her kommer det politiske og samfunnsøkonomiske aspektet inn. Det er dyrt å utdanne leger, både økonomisk og menneskelig. Når man bruker så mye menneskelige ressurser som nå, fører det til at vi får mindre av andre yrkesgrupper som vi også trenger.

Forsonende generalist

– Har du tenkt på hva du skal bli når du blir stor?

– Jeg tenker i retning av akuttmedisinen, og jeg er ganske generell av meg. Småfag har så langt ikke fengst meg. Både anestesi, indremedisin og allmenmedisin er aktuelle valg.

Så langt har han kun spesialisert seg som tillitsvalgt. Einar Vie Sundal troppet opp på et årsmøte i Norsk medisinstudentforening andre år og ble valgt inn i lokallaget i Bergen. Derfra ble han valgt inn i hovedstyret i foreningen og etter et års tid ble han leder.

– Du sa at du bare møtte opp på et årsmøte?

– Det var vel oppsøkende virksomhet, medgår han. – Jeg lette etter organisasjonen som drev med politiske eller fagpolitiske saker, og da var Norsk medisinstudentforening mest aktuell.

– Hva er de viktigste oppgavene til lederen?

– I fjor gikk det mye tid til administra-

Einar Vie Sundal

Født 18. august 1984

- Femteårs medisinstudent, Universitetet i Bergen
- Leder for Norsk medisinstudentforening fra 2007

Foto Marit Tveito

sjon og ren organisasjonsbygging. Det var en jobb å få en splittet organisasjon og studentmasse til å fremstå som samlet slik at vi kunne bli tatt seriøst av både politikerne og av Legeforeningen.

– Hva hadde skjedd forut for splittelsen?

– Vi hadde et landsmøte som delte seg fullstendig på hva som skulle skje med turnustjenesten. Det var min første offisielle oppgave som leder. Det var en tøff opplevelse fordi det var såpass uforsonlig og til dels ganske ufin oppførsel fra en del av delegatene. Det var så vidt vi fikk møtet i havn i løpet av helgen. Påfølgende år brukte vi tid på å samle folk fra lokallagene. Vi satte ned en gruppe som skulle jobbe frem mot neste landsmøte, slik at vi faktisk hadde noe å jobbe videre med. Det er en utfordring å sy sammen gode kompromisser som kan godtas på tvers av de forskjellige interessene som absolutt er til stede i organisasjonen. En av våre største utfordringer er at studenter både i Norge og i utlandet med rette gjør krav på å få fullført utdanningen. Det er skapt en forventning gjennom finansiering fra statlig hold om at det er behov for oss.

Viktig forening

– Hvorfor er det viktig å ha en medisinstudentforening?

– For det første trengs det en høringsinstans. Vi er nødt til å være organisert for å ha en klar stemme inn mot myndighetene. Mange medisinstudenter har mye å bidra med og mye engasjement. Ved å ha et etablert system, som vi har nå, får vi frem mer av det engasjementet.

– Hva er de viktigste sakene for medisinstudentene nå?

– For den enkelte tror jeg at det å trygge turnustjenesten er viktigst. Det er nok turnusen som gjør folk mest urolige. Så har vi jo utfordringer på de enkelte fakulteter knyttet til utdanningskvaliteten. Alt henger sammen, både grunnutdanning, turnus og videre spesialisering. Skal man gjøre noe med én del, påvirker det resten. Nå jobber

vi dessuten med en stor organisatorisk omlegging. Vi holder på å fusjonere med IFMSA-Norge (International federation of medical students associations), som driver internasjonalt arbeid og utveksling. De gjør et godt arbeid som mange studenter har god nytte av, men de har et løst organisatorisk nettverk. Nå får vi samordnet alle administrative funksjoner og utvidet det lokale tillitsvalgtettet i stor grad.

– Hva håper du å oppnå som leder?

– Jeg begynte nok med en innstilling om å lage vei i vellinga – og ble realitetorientert etter hvert. I starten var det turnussaken jeg brant varmest for. Jeg skal være den første til å innrømme at jeg har stått på barrikadene, men det kommer et punkt der man må se etter kompromisser. Jeg håper jeg etterlater meg en mer samlet organisasjon, og at vi har kommet et stykke på vei i de sakene vi har brukt mye tid på.

Turnus på Facebook

– Det er kanskje ikke alle som vet hva studentene tenkte om Helsedirektoratets forslag (1). Og hva er Facebook-siden om turnus?

– Siden ble laget av et par studenter som ikke er tilknyttet noe tillitsvalgsapparat. De tok initiativ til en protestaksjon via en gruppe på Facebook. Det ble etter hvert mange medlemmer, og folk etterspurte protester på andre fakulteter også. Etter hvert gikk vi inn som tillitsvalgtorganisasjon og hjalp til med organisering og mediehåndtering av saken. Siden har det vært en positiv opplevelse å se at studentene med rette reagerer og at vi har nådd frem. Etter hvert fikk vi såpass stor støtte, både fra Legeforeningen og fra andre studentorganisasjoner, at forslaget om treårig turnus møtte mye motbør.

– Hva i forslaget var urimelig?

– Det er fullt av urimeligheter. Det som engasjerte mest, var nok følelsen av urettferdighet. Pliktjeneste i en helseregion i tre år er lang tid for mennesker i etableringsfasen. Studentene satte seg ned og leste rap-

porten fra perm til perm. Det er mange svakheter i den. Det er ikke gjort noen konsekvensutredning av faglighet eller juridiske og økonomiske sider ved saken.

Bruken av beordring problematiseres ikke i nevneverdig grad. Det virker som om forfatterne har bestemt seg for konklusjonen før start. Så bruker de funn fra evalueringer selektivt til å bygge opp under det vi mener i stor grad er en løsning på forvaltningens problemer, men ikke turnustjenestens.

– Hvor håper dere at turnussaken går videre?

– Vi håper vi kan bruke det vinduet vi nå har fått til å utarbeide noe konstruktivt og finne en løsning på de problemene vi synes preger tjenesten. Vi mener jo at det er et problem at det er så lange køer. At man har oppdimensjonert kapasiteten, har gått på bekostning av kvaliteten.

– Steinfeld spådde deg turnus på Værøy og Røst. Hvordan ønsker du deg turnus?

– Jeg tar gjerne turnus ved et mellomstort sykehus, og jeg tror også praksis i distrikt blir en nyttig erfaring.

– Hvor er du om ti år?

– Jeg vet jo ikke engang hva jeg skal bli. Jeg kunne tenkt meg å reise litt mer, men det håper jeg skjer før det har gått ti år. Om ti år er jeg 33 år gammel og i fast jobb et sted.

– Fast jobb?

– Nei, det er sant. Jeg er vel i et kort vikariat, i en rotasjonsordning og elendighetskamp for arbeid, spøker han.

– Har du lyst til å bli helseminister?

– Jeg kunne godt tenke meg å få gjort noe innen politikken en gang.

– Så du tar jobben hvis du får den?

– Det gjør jeg.

Marit Tveito

marittveito@hotmail.com
Diakonhjemmet Sykehus

Litteratur

1. Turnustjenesten for leger – en helhetlig gjennomgang. www.shdir.no/vp/multimedia/archive/00040/Turnustjenesten_for__40449a.pdf [4.8. 2008].